

פה ושם בארץ המתנ"סים

חצור הגלילית

גילי פורת, שמעון סוויסה ונתן פרטוק. הם אנשים מצטופפים. משרד ראש הממשלה. יום ראשון. הם כועסים. גילי חזור מוטיבציה. שמעון חושב מה עושים. נתן פרטוק נותן גיבוי, מחבר כוחות. מרגיע. לצעירים מחצור הגלילית נמאס. הם לומדים על מאבק חברתי, על היכולת שלהם. הם לומדים שעבורם הדברים לא יבואו בקלות. הם חייבים לעצמם, למקום שלהם, לאחים שלהם. הם האנגריה. הם הסיבה. הם החזית. עולים לגבעה. קצת בצד הגדר המפרידה. משם אפשר לצעוק ואולי ישמעו יותר. מחממים קולות עד שהטלוויזיה תבוא. שוטר אחד חושב שהצעירים חצו גבול שאסור, ועולה בצעד מאיים לשמור על הגבול שהוא קבע. צריך סדר. הם מנסים לעמוד על זכותם והוא החלטי. הם, ילדים טובים מחצור הגלילית, נרתעים. חוזרים לגבול שקבע השוטר. חוזרים לגבול של חצור. פתאום הם צועקים חזק. מנסים להראות לשוטר, כאילו שהם לא מפחדים. צועקים מתוך הגבול. צועקים מחצור. מחצר של מחאה. צעיר פונה לעברי. רואה שאני חדש. מנסה לברר. מנסה להסביר. "המתנ"ס זה הכול. זה הבית. זה המקום שלי. שם אני מרגיש שאני משהו. שם מבקשים ממני. שם אני לוקח אחריות. שם אני אומר איך צריך והילדים שומעים לי. אני המדריך". "תראה", אומר לי מבוגר שמצטרף לשיחה. "חצור הגלילית וראש פינה. שני יישובים קטנים. מרחק רחוב מפריד ביניהם. שתי כניסות נפרדות ותהום אחת. עולם אחר. תקציב אחר. חיים אחרים. עתיד שונה לילדים. למה? תגיד לי, למה?" הוא שואל. פתאום נזכר. "בעצם מי אתה?". אמרתי לו. נרגע. "אתה צריך להיות גאה", הוא אומר לי. "המתנ"ס הוא המקום זה היה ברור לכל אחד ביישוב שרק המתנ"ס יכול לכנס את התושבים כדי להיאבק למען היישוב. למען המתנ"ס, למען עצמם". הרגשתי כך.

לאה אלבוחר, דימונה

דימונה. קבוצת אזרחים בוגרים. קבוצה שהקימה אתי יריב לפני שנים. לאה אלבוחר, מוסד של אישה אחת. אישה צנועה. נועם כהן, המנהל, כל כך מתחבר אליהן והן, הנשים של דימונה, מחזירות לו אהבה. קבוצה של כ-200 נשים הפעילות למען עצמן. מתנדבות בקהילה. סיור של חברים מהחשב הכללי. הן לא מפסיקות להלהיב. המתנ"ס הוא הבית ולאה היא הלב של העשייה. קומנדו של נשים למען הקהילה ולמען עצמן.

הדיון. יום שני. משרד החינוך

מתרגש. חצי שנה של עבודה. אולי יותר. של טוויית החוטים. בניית אמון. הוכחה מעשית שאנחנו, בחברה למתנ"סים, אכן נכס ולא נטל. חצי שנה ויותר בפגישה אחת מכוננת. כך אומרים, מכוננת. האם יחלפו להן שבע השנים הרעות? האם נתחיל להרגיש שאוהבים אותנו, שמעריכים, כמו שאנחנו חושבים שמגיע? מהבוקר אני דרוך. בודק את המצגת. בודק שכל ניירות העבודה אצלי. בודק שכולם יגיעו בזמן. מגיע שלוש שעות לפני.

בודק את חדר הישיבות. יש מקרן. הכול מסודר. טכנאי יגיע בזמן, שחלילה לא תהיה תקלה. בודק. המצגת עובדת. הדפים מוכנים. אבינעם נכנס. מחייך. רגוע. מאמין. אני נכנס לקבל כוח מחברים במשרד החינוך. הם נותנים לי להאמין. כולם מתכנסים. אני דרוך. נותנים לנו לפתוח. אבינעם ערמוני מדבר. מסביר. ממוקד. אנחנו מתואמים. ישבנו ביום חמישי להתכונן. אני מציג את המתווה. כולם כבר מכירים. הרי עברתי אחד אחד. הסברתי. שכנעתי. הצגתי. לקחתי אותם להכיר מקרוב. הכנתי ניירות עבודה. התקשרתי לוודא. ביקשתי אמון בנו. הסברתי שאנחנו נכס. הסברתי גם למה. מנכ"ל המשרד שואל. מברר. נראה שהוא מכיר. מעריך. יודע את התוצאה הרצויה. פתאום אני מרגיש שהם לא מתעכבים על פרטים. נראה שהם מאמינים. נראה שהם החליטו לעזור. הם מחמיאים. נראה שאנחנו שוב נכס. והם עוזרים. תודה. אני מתחבק עם חברים שעזרו. מרגיש את המחויבות, את אחריות. אבל עכשיו עם יותר רוח גבית ואפילו חזקה. תודה לכם. מסתכל על אבינעם ערמוני, בני חממי ויוסי בנבנישתי. גם הם מרוצים. ועכשיו בבית פנימה מחכה לנו עבודה קשה. כיצד הופכים ארגון ששנים נמצא בהתגוננות, תחת חבטות חוזרות ונשנות, ארגון שפיתח רפלקס של להיאבק, של כולם נגדנו, לארגון משוחרר, מאמין, לא מפחד? ארגון שיש שיח בין אנשיו. אמון. אמון בהנהגה. התרגלנו להטיל ספק הרבה לפני שלמדנו את העובדות. התרגלנו לא להקשיב. התרגלנו להיות צודקים. התרגלנו להסתגר. הסתגרנו. כל אחד עם עצמו. אני חושב מה יהיה יותר קשה: העבודה פנימה בארגון או עם משרדי הממשלה בחוץ? יש לי הרגשה שדווקא פנימה לא יהיה קל. אבל מה זה קל? יש משהו קל? בזיעה, באהבה ובאמונה רק כך אפשר להשיג. כל כך הרבה דברים טובים ומדהימים יש בנו. תראה בדיון, אני אומר לעצמי, הכול התחבר ברגע הנכון. בשביל זה צריך לעבוד קשה פנימה, כדי שהכול יתחבר לנו בבית. אני מאמין.

מעברים – מיזם תעסוקה לבדואים

צוות היגוי ראשון של תכנית התעסוקה לבדואים בנגב. דיון בג'וינט. מיזם התעסוקה תב"ת. הרחבת שיתוף הפעולה עם הג'וינט, משרד התמ"ת, משרד הרווחה. הפכנו מומחים לתעסוקה קהילתית. אירית רמון חיון מציגה את התכנית. אני שומע אותה. ממש גאוה. מקצועית. בהירה. המשתתפים מחמיאים. שירות התעסוקה והביטוח הלאומי מבקשים להרחיב את שיתוף הפעולה. אני מבקש להחמיא לה. היא בבית חולים. תאונה. התפוצץ לה צמיג בירידות מירושלים. יעקב מעוז נישלח לשם כדי לעזור. ברוך השם, אירית בסדר.

מודיעין עילית

המתנ"ס הראשון בעיר שכולה חרדית יצא לדרך. לפני חודשיים. רחלי ברנפלד, מנהלת המתנ"ס. אתגר חדש

חצור הגלילית: "היה ברור לכל אחד ביישוב שרק המתנ"ס יכול לכנס את התושבים כדי להיאבק למען היישוב. למען עצמם"

מתנ"ס חדש נפתח במודיעין עילית. רחלי ברנפלד, המנהלת אומרת בהתרגשות: "כל אחד יוצא מגדרו כדי לעזור"

הפרס על שם חיים צפורי לתכנית "רְעִים" ולתכנית "אחרי - נוער מוביל שינוי"

מטרות התכנית: הכשרת מנהיגות צעירה, בעיקר בקרב אוכלוסיות רווחה; הגברת הנכונות והמוכנות לשירות מלא ומשמעותי בצה"ל; חינוך הנוער לאזרחות פעילה ולמעורבות חברתית; העלאת נוער שוליים על נתיב ההצלחה והעלאת המודעות לדמוקרטיה ולטיפוח סובלנות, ציונות ואהבת הארץ.

הרעיון הוא לטעת בבני הנוער תחושת הצלחה ומסוגלות, תוך אמונה, כי לכולם יש את הפוטנציאל לנהל אורח חיים תקין ובריא ולהיות אזרח שווה במדינה, ללא קשר למקום שבו נולד ולסביבה שבה גדל.

התכנית מהווה פריצת דרך ומודל לחיקוי ויש לה תרומה משמעותית לקהילה בחינוך לערכי היסוד של החברה הישראלית, למעורבות חברתית ולתרומה לקהילה. התכנית מקנה תחושת מסוגלות ומעורבות למשתתפים בה ומאפשרת שינוי הן ברמת הפרט והן ברמה של הקהילה והחברה.

בשאיפתה לשפר את החברה הישראלית ולעצב את הדור הבא של המנהיגות והחברה בישראל תואמת התכנית את רוחו של חיים צפורי.

תכנית "רְעִים"

"רְעִים" היא תכנית חלוצית וחדשנית בהתייחסותה לאוכלוסייה שלא זוהתה ולא קיבלה מענים על ידי המוסדות הקיימים. היום, לאחר מספר שנות פעילות, התכנית מהווה השראה לגופים אחרים במרחב המקצועי ובעצם מגדירה באופן מובהק את זכותם של המשתתפים לחיים חברתיים עשירים מתוך התייחסות לייחודיותם.

פעילות התכנית מייצרת שינוי עמדות וסטריאוטיפים בקרב האוכלוסייה הכללית ומעניקה תחושה של שייכות לאוכלוסיות שעד כה התקשו להשתלב בחברה ובקהילה.

לראשונה בחייהם, המשתתפים חווים חוויה חברתית חיובית, שמכוחה הם מסוגלים להשתלב באופן מותאם יותר בסביבתם, תוך הפחתת המצוקה והניכור ופיתוח כלים המסייעים להם בתחומי חיים שונים. אחת התוצאות של פעילות זו היא שינוי משמעותי במעגלים הרחבים יותר של המשתתף - הורים, אחים ואחיות, מעסיקים.

התכנית תואמת את רוחו של חיים צפורי בהיותה מפרקת חומות של ניכור, הדרה ודחיית השונה. היא מהווה גשר אל האחר החי בקרבנו, תורמת לגיוון ולהעשרה של המרקם החברתי ומגשימה את חזונו של חיים, שהמתנ"ס הוא מרחב המאפשר יצירת קשרים חברתיים ומהווה מקום מפגש שהופך קבוצת אנשים לחבורה.

כתבה על תכנית "רְעִים" - בעמודים 38-39.

הפרסים יוענקו לזוכים בכנס השנתי לזכרו של חיים צפורי, עם מלאת 25 לפטירתו, שיתקיים בתיאטרון ירושלים ב-14.9.09.

כמידי שנה נוהגת החברה למתנ"סים להעניק את הפרס ע"ש חיים צפורי ז"ל, מייסדה של החברה למתנ"סים ומנהלה הראשון, מעצב דרכם של המתנ"סים ברחבי הארץ כמובילי שינוי חברתי, קהילתי ותרבותי. הפרס ניתן לאדם או לארגון עבור פעילות מופת ברוח מורשתו של חיים בתחומים הבאים:

- פעילות בתחום החברה, התרבות והפיתוח הקהילתי, המהווה גשר להבנה בין שכבות אוכלוסייה, קהילות, עדות וקבוצות תרבותיות שונות.
 - העשרת החברה הישראלית ותרבותה על ידי תרומה חדשנית, ייחודית ויצירתית.
- ועדת הפרס מנתה את החברים הבאים: יולי בן לביא, מרכז; שרה בוגן, מיכאל בן אבי, יוסי בנבנישתי, אברהם גורן, קובי כהן, עו"ד אופיר כץ, מנחם ליבוביץ, אורי סטריזובר, רונן שפירא ומיישי שרייבר. מזכירת הוועדה - אירית שושן.
- 31 תכניות, בקשת רחבה של נושאים הקשורים לחברה הישראלית, הוגשו לוועדה. מתוכם נבחרו שתי תכניות כראויות לקבלת הפרס: תכנית "רְעִים" לשילוב אוכלוסייה עם לקויות תקשורת ולמידה ותכנית "אחרי - נוער מוביל שינוי".

אחרי - נוער מוביל שינוי

"אחרי!" היא תנועה חברתית-חינוכית ייחודית, שהוקמה במטרה לטפח מנהיגות צעירה ולפתח מעורבות חברתית בקרב בני נוער מהשכונות, מעיירות פיתוח, ממרכזי קליטה ומפנימיות, הנמצאים בצומת הדרכים האחרון, שבו ניתן להשפיע על עתידם באמצעות חינוך.

מנימוקי הוועדה: שתי התכניות מייצגות ראייה הוליסטית על החברה הישראלית מנקודת מבט שונה, שתיהן עוסקות ב'אחרי' ובאופן זה משלימות ומחזקות האחת את השנייה

5 המשך מעמוד

פה ושם בארץ המתנ"סים

לחברה למתנ"סים. בני חממי, תודה שהתעקשת. יום שלישי. רחלי מגיעה לשיחת היכרות. כך אני נוהג עם כל מנהל חדש. מכירים. מספרת על עצמה. על מודיעין עילית. על הקליטה והליווי שלה בחברה. היא מספרת בהתפעלות ובהתרגשות רבה על קבלת הפנים. כל אחד יוצא מגדרו כדי לעזור. הרבה אנשי תוכן כבר ביקרו ואחרים בדרך. היא בקורס מנהלים חדשים. קבוצת עמיתים מרשימה, שאותה מנהיגה וכובד מרגלית מכפר יונה. "אנחנו באמת ארגון מיוחד", אומרת רחלי. היא כבר אומרת "אנחנו". איזה יופי. מספרת שעדיין אין לה רישיון נהיגה. מספרת בהתפעלות איך תוך כדי כך שהיא מחפשת טרמפ, שרה דוד מתקשרת. היא כבר סידרה לה חבר שיסיע. "אתה רואה, אני ממש נרגשת מקבלת הפנים". אני מתקשר לשרה דוד. להחמיי לאכפתיות. שרה תודה. רחלי, תודה לך שאת מזכירה לי שאנחנו "זן נדיר" כבר 40 שנה.

איתן מזרחי